

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-PT
Datum: 25. novembar 2008.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

Rješava: sudija Iain Bonomy, predsjedavajući
sudija Christoph Flügge
sudija Michèle Picard

Sekretar: g. Hans Holthuis

Odluka od: 25. novembra 2008.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU OPTUŽENOG ZA POTPUNO OBJELODANJIVANJE
POPRAATNOG MATERIJALA**

Tužilaštvo:

g. Alan Tieger
g. Mark B. Harmon

Optuženi:

g. Radovan Karadžić

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu za potpuno objelodanjivanje popratnog materijala", koji je optuženi podnio 7. novembra 2008. (dalje u tekstu: Zahtjev), "Odgovoru tužilaštva na Karadžićev zahtjev za potpuno objelodanjivanje popratnog materijala i Zahtjevu tužilaštva za preispitivanje ili razjašnjenje odluke Vijeća od 25. septembra 2008.", koji je podnesen 12. novembra 2008. (dalje u tekstu: Odgovor i zahtjev) i "Podnesku Sekretarijata na osnovu pravila 33(B) u vezi sa zahtjevom tužilaštva za preispitivanje ili razjašnjenje odluke Vijeća od 25. septembra 2008.", koji je dostavljen 21. novembra 2008., i ovim donosi odluku o njima.

I. Proceduralni kontekst

1. U julu i novembru 1995. potvrđene su dvije prvobitne optužnice kojima su se optuženi u ovom predmetu i jedan od preostala dva optužena u bjekstvu, Ratko Mladić, zajednički teretili, jedan za događaje u Bosni i Hercegovini, a drugi za događaje u Srebrenici.¹ Pretresno vijeće je 11. jula 1996. spojilo te optužnice.² Dana 18. maja 2000., u optužnicu su u vezi s optuženim Karadžićem unijete izmjene i dopune, čime su konsolidovane optužnica u vezi s Bosnom i Hercegovinom i optužnica u vezi sa Srebrenicom. Ta konsolidovana optužnica je potvrđena 31. maja 2000. i ona je važeća optužnica (dalje u tekstu: Prva izmijenjena optužnica).

2. Po prvom stupanju optuženog pred Sud 31. jula 2008. i ponovnom stupanju optuženog pred Sud 29. avgusta 2008., tužilaštvo je na statusnoj konferenciji održanoj 17. septembra 2008. obavijestilo pretpretresnog sudiju da je, u skladu s pravilom 66(A)(i) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik), izvršilo objelodanjivanje popratnog materijala uz Prvu izmijenjenu optužnicu.³ Dana 22. septembra 2008., tužilaštvo je podnijelo "Zahtjev za izmjenu Prve izmijenjene optužnice" i uz njega predloženu "Drugom izmijenjenu optužnicu" (dalje u tekstu: Zahtjev za izmjenu optužnice).

¹ *Tužilac protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića*, IT-95-5-I, Pregled optužnice, 25. jul 1995.; *Tužilac protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića*, IT-95-18-I, Pregled optužnice, 16. novembar 1995.

3. Dana 25. septembra 2008., nakon što mu je dostavljeno više podnesaka optuženog, tužilaštva i Sekretarijata, Pretresno vijeće je donijelo "Odluku po zahtjevu optuženog da mu se sav materijal, uključujući transkripte, dostavlja na srpskom jeziku i ćirilicom pismu", (dalje u tekstu: "Odluka od 25. septembra") u kojoj podsjeća tužilaštvo na njegovu obavezu objelodanjivanja.⁴ Pretresno vijeće je odlučilo da će za potrebe te Odluke početi od pretpostavke da je B/H/S odgovarajući "jezik" na kojem optuženi treba primati dokumente za koje se Statutom ili Pravilnikom traži da budu na jeziku koji on razumije.⁵ Nadalje, Pretresno vijeće je riješilo da se "svi transkripti koji se objelodanjuju na osnovu pravila 66(A) moraju transkribovati na jezik koji optuženi razumije, a ne dostavljati u audio-formatu".⁶

4. Optuženom je Zahtjev za izmjenu optužnice dostavljen na B/H/S-u 27. oktobra 2008. godine. Na statusnoj konferenciji 28. oktobra 2008., tužilaštvo je navelo da postoji popratni materijal uz Zahtjev za izmjenu optužnice koji još nije objelodanjen optuženom na B/H/S-u u skladu s pravilom 66(A)(i).⁷ Tužilaštvo je naloženo da taj materijal dostavi i da, kada to bude izvršeno, dostavi obavještenje o dostavljanju.⁸ Dana 29. oktobra, tužilaštvo je dostavilo "Obavještenje u vezi s dostavljanjem popratnog materijala uz predloženu Drugu izmijenjenu optužnicu" (dalje u tekstu: Obavještenje), kojim obavještava Pretresno vijeće da je objelodanjen sav popratni materijal uz Zahtjev za izmjenu optužnice.⁹

II. Argumenti

5. Optuženi u svom Zahtjevu tvrdi da, suprotno izjavi tužilaštva u Obavještenju, nije objelodanjen sav popratni materijal.¹⁰ Optuženi traži da se tužilaštvo naloži da mu objelodani sljedeći materijal:

² *Tužilac protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića*, IT-95-5-R61 i IT-95-18-R61, Pregled optužnica u skladu sa pravilom 61 Pravilnika o postupku i dokazima, 11. juli 1996.

³ Statusna konferencija, 17. septembar 2008., T. 59.

⁴ Odluka od 25. septembra, par. 17.

⁵ Odluka od 25. septembra, par. 10.

⁶ Odluka od 25. septembra, par. 11.

⁷ Statusna konferencija, 28. oktobar 2008., T. 71-72.

⁸ Nalog o dostavljanju popratnog materijala uz zahtjev za izmjenu optužnice, 28. oktobar 2008. (dalje u tekstu: Nalog od 28. oktobra).

⁹ Obavještenje, par. 1.

¹⁰ Zahtjev, par. 2.

(a) ukupno 64 transkripta na "srpskom jeziku" iskaza svjedoka koji su dio popratnog materijala uz Zahtjev za izmjenu optužnice, za koje tvrdi da su dostavljeni samo u audio-formatu;

(b) prijevodi preostale tri izjave svjedoka na "srpski jezik";

(c) kompletni transkripti iskaza jednog svjedoka u vezi s kojim je u ranijem postupku naloženo da se odgodi objelodanjivanje njegovog identiteta optuženom, kao i transkripti iskaza svih takvih svjedoka;

(d) sav popratni materijal uz sve ranije optužnice, uključujući 111 stranica popratnog materijala uz optužnicu u predmetu br. IT-95-5, koji je 24. jula 1995. dostavljen *ex parte*, nepoznati broj stranica popratnog materijala uz optužnicu u predmetu br. IT-95-18, koji je dostavljen 14. novembra 1995., 717 stranica u vezi s postupkom prema pravilu 61 od 25. i 26. jula 1996., kao i dodatni popratni materijal uz Prvu izmijenjenu optužnicu, koji je dostavljen 28. aprila 2000.;

(e) "druga *ex parte* izjašnjava" tužilaštva pred sudijama koji su potvrdili ranije optužnice, uključujući podnesak tužilaštva dostavljen 24. jula 1995. u vezi s potvrdom optužnice u predmetu br. IT-95-5, podnesak tužilaštva dostavljen 14. novembra 1995. u vezi s potvrdom optužnice u predmetu br. IT-95-18, kao i usmene izjave tužilaštva 26. maja 2000. pred sudijom koji je potvrdio Prvu izmijenjenu optužnicu.¹¹

6. Optuženi napominje da rok od 14 dana za dostavljanje odgovora na Zahtjev za izmjenu optužnice ne počinje teći sve dok mu se ne objelodani sav popratni materijal prema pravilu 66(A)(i).¹²

7. U Odgovoru i zahtjevu, tužilaštvo tvrdi da je, kao što je to reklo u svom Obavještenju, optuženom do 29. oktobra 2008. objelodanilo sav popratni materijal uz Zahtjev za izmjenu optužnice. Prema riječima tužilaštva, objelodanjeni materijal uključuje (i) popratni materijal uz Prvu izmijenjenu optužnicu prema pravilu 66(A)(i), kao i (ii) dodatni materijal koji potkrepljuje izmjene sadržane u Zahtjevu za izmjenu optužnice prema pravilu 50(A)(ii).

¹¹ Zahtjev, par. 3-23.

Tužilaštvo tvrdi da se "u prilog Predloženoj drugoj izmijenjenoj optužnici ne oslanja ni na jedan drugi materijal".¹³

8. U vezi s drugim materijalom koji optuženi traži, tužilaštvo objašnjava da je materijal iz stavki (b) i (c) gore u tekstu zapravo već dostavljen optuženom i potkrepljuje to objašnjenje podacima. Tužilaštvo tvrdi da nema obavezu objelodanjivanja materijala iz stavki (d) i (e) gore u tekstu jer optuženi, kako tužilaštvo tvrdi, shodno pravilima 66(A)(i) ili 50(A)(ii), nema pravo na objelodanjivanje materijala kojim su bile pokrepljene ranije nevažeće optužnice protiv njega i da tužiočeve usmene izjave pred sudijom koji potvrđuje optužnicu nisu "propratni materijal".¹⁴

9. U sklopu zahtjeva za ponovno razmatranje sadržanog u Odgovoru i zahtjevu, tužilaštvo od Pretresnog vijeća traži da ponovo razmotri svoju Odluku od 25. septembra u vezi sa određivanjem odgovarajućeg jezika na kojem će taj materijal biti objelodanjen iz sljedećih razloga: prvo, od donošenja te Odluke postalo je jasno da (i) optuženi, za potrebe pravila 66(A), razumije engleski jezik i (ii) optuženi sad ima pravnog saradnika koji govori engleski i koji ima potpune kvalifikacije kao advokat¹⁵ i, drugo, Odluka od 25. septembra nije u skladu s praksom na Međunarodnom sudu i, s obzirom na količinu vremena i resurse koji su potrebni za transkribovanje na B/H/S-u, ona je "praktično neizvodljiva".¹⁶

10. Alternativno, tužilaštvo traži da se razjasni: (i) ko je obavezan da dostavi transkripte audio-snimaka na B/H/S-u i (ii) da li početak roka od 14 dana u kom optuženi može odgovoriti na Zahtjev za izmjenu optužnice zavisi od dostavljanja tih transkripata.¹⁷

11. Dana 21. novembra 2008., Sekretarijat je, na osnovu pravila 33(B), Pretresnom vijeću dostavio podnesak u vezi s obavezom objelodanjivanja materijala na jeziku koji optuženi razumije. Sekretarijat tvrdi da je na tužilaštvu obaveza da obezbijedi potpuno izvršavanje svojih obaveza objelodanjivanja prema pravilu 66(A), kao i da Sekretarijat nije uključen u

¹² Zahtjev, par. 23.

¹³ Odgovor i zahtjev, par. 8.

¹⁴ Odgovor i zahtjev, par. 8-9.

¹⁵ Odgovor i zahtjev, par. 11, 13-19.

¹⁶ Odgovor i zahtjev, par. 20-22.

¹⁷ Odgovor i zahtjev, par. 23.

proces objelodanjivanja, osim utoliko što može olakšati dostavljanje objelodanjenog materijala Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija, optuženom koji se sam zastupa.

III. Mjerodavno pravo

A. Obaveza objelodanjivanja popratnog materijala uz optužnicu

12. Stavom 1 člana 19 Statuta regulisana je potvrda optužnice od strane sudije Međunarodnog suda. U njemu se kaže sljedeće:

Optužnicu pregleda sudija pretresnog vijeća kojem je ona dostavljena. Ako se uvjeri da je tužilac utvrdio da *prima facie* postoje osnove, sudija će potvrditi optužnicu. Ako se u to ne uvjeri, optužnica se odbacuje.

13. Taj postupak je detaljnije regulisan pravilom 47 Pravilnika. Prema pravilu 47(B), tužilac će, "[a]ko se [...] uvjeri da postoji dovoljno dokaza za osnovanu sumnju da je osumnjičeni počinio krivično djelo koje je u nadležnosti Suda", sastaviti i sekretaru uputiti optužnicu s popratnim materijalom. Nakon što je primio taj materijal od sekretara, sudija koji pregleda optužnicu, u skladu s pravilom 47(E), "proučava svaku od tačaka optužnice i sav popratni materijal [...] kako bi utvrdio, primjenjujući pri tom norme sadržane u članu 19, stavu 1 Statuta, da li postoje osnove za pokretanje postupka protiv osumnjičenog". Sudija koji pregleda optužnicu potom može pojedine tačke potvrditi ili odbaciti, zatražiti dodatni popratni materijal ili odgoditi pregled optužnice radi njene izmijene.

14. Nakon što je optužnica potvrđena u skladu s tim standardom iz pravila 47 Pravilnika, tužilac može zatražiti odobrenje za izmjenu optužnice na osnovu pravila 50(A)(i)(b) ili (c). Pravilo 50(A)(ii) nalaže da se "odobrenje da se izmijeni optužnica izdaje [...] samo onda kada se pretresno vijeće ili sudija uvjere da postoji dokazni materijal u prilog odobravanju predloženih izmjena koji zadovoljava kriterije iz člana 19, stav 1, Statuta".

15. Kada je optuženi uhapšen i doveden na Međunarodni sud, pravilo 66(A)(i) Pravilnika nalaže tužiocu da "odbrani staviti na raspolaganje, na jeziku koji optuženi razumije [...] u roku od trideset dana od prvog stupanja optuženog pred sud, kopije popratnog materijala koji je bio priložen uz optužnicu kad je ona podnesena na potvrdu, kao i sve prethodne izjave koje je tužilac dobio od optuženog". Materijal kojim se potkrepljuju predložene izmjene optužnice objelodanjuje se optuženom u sklopu procedure prema pravilu 50(A) kako bi se osiguralo da

optuženi, u skladu s njegovim pravom vezanim za pravično suđenje iz člana 21(4)(a) Statuta, bude detaljno obaviješten o optužbama protiv njega na jeziku koji razumije.

(i) *Objelodanjivanje transkripata u audio-formatu*

16. Kao što se kaže gore u tekstu, Pretresno vijeće je u svojoj Odluci od 25. septembra odlučilo da će za potrebe rješavanja po zahtjevu koji rješava, i samo za te potrebe, poći od pretpostavke da je B/H/S odgovarajući "jezik" na kojem optuženi treba primati dokumente za koje se Statutom ili Pravilnikom traži da budu "na jeziku koji on razumije".¹⁸ Pretresno vijeće je podsjetilo tužilaštvo da je obavezno izvršiti takvo objelodanjivanje na jeziku koji optuženi razumije¹⁹ i ocijenilo da "s obzirom na značaj tog materijala i činjenicu da optuženi trenutno sam sebe zastupa, Pretresno vijeće smatra da se svi transkripti koji se objelodanjuju na osnovu pravila 66(A) moraju transkribovati na jezik koji optuženi razumije, a ne dostavljati u audio-formatu".²⁰

17. Žalbeno vijeće je ocijenilo da su odluke koje se odnose na vođenje pretpretresnog postupka, konkretno one koje se odnose na jezik i prijevod dokumenata, po svojoj prirodi diskrecione.²¹ Više pretresnih vijeća se bavilo pitanjem da li je objelodanjivanje iskaza svjedoka u audio-formatu dovoljno da tužilaštvo ispuni svoju obavezu objelodanjivanja iz pravila 66(A)(ii). Konkretno, pretresna vijeća u predmetima *Perišić, Prlić, Ljubičić, Popović i Krajišnik* ocijenila su da je za potrebe objelodanjivanja prema pravilu 66(A)(ii) dovoljno da se izjave objelodane u audio-formatu na B/H/S-u.²² Samo jedno pretresno vijeće, Pretresno vijeće

¹⁸ Odluka od 25. septembra, par. 10.

¹⁹ Odluka od 25. septembra, par. 17.

²⁰ Odluka od 25. septembra, par. 11.

²¹ Vidi *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88/2-AR73.1, Odluka po interlokutornoj žalbi na usmenu odluku pretpretresnog sudije od 11. decembra 2007., par. 6; *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-AR73.5, Odluka po interlokutornoj žalbi Vojislava Šešelja na odluku Pretresnog veća o formi obelodanjivanja, 17. april 2007., par. 14.

²² *Tužilac protiv Perišića*, predmet br. IT-04-81-PT, Nalog tužilaštvu da odbrani dostavi dokumente na jeziku koji optuženi razume, 8. jul 2008., str. 2; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-PT, Nalog o prevođenju dokumenata, 17. januar 2006.; *Tužilac protiv Ljubičića*, predmet br. IT-00-41-PT, Odluka po zahtjevu branioca za prijevod svih dokumenata, 20. novembar 2002.; *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-PT, Odluka po zajedničkom zahtjevu odbrane kojim se od Pretresnog vijeća traži da izda nalog sekretaru da odbrani dostavi transkripte na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku postupaka koji su vođeni u dva ranija predmeta pred Međunarodnim sudom, 6. mart 2006. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović*), str. 5; *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-T, Usmena odluka, 30. jul 2004., T. 4993-4999.

u predmetu *Popović*, bavilo se pravilom 66(A)(i) i ocijenilo da se odredbe tog pravila "mogu ispuniti objelodanjivanjem naznačenog materijala u audio-formatu".²³ Pri donošenju te odluke, Pretresno vijeće u predmetu *Popović* je posebno uzelo u obzir činjenicu da je tužilaštvo predložilo da u transkriptima na engleskom označi neposredne dokaze koji razne optužene dovode u vezu sa zločinima za koje se terete u optužnici, kao i da dostavi na B/H/S-u indekse transkripata na engleskom kako bi optuženima omogućilo da lakše pronađu relevantne iskaze u snimcima.²⁴ Sve te odluke odnose se na optužene koje pred Međunarodnim sudom zastupaju branioci.

18. Ne postoji dosljedna praksa po tom pitanju u vezi sa optuženima koji postupaju *pro se*. U predmetu *Tužilac protiv Šešelja*, Pretresno vijeće je smatralo da se sav materijal prema pravilu 66(A) i 68(i) mora objelodaniti odštampan i na B/H/S-u, posebno s obzirom na činjenicu da se optuženi u tom predmetu sam zastupa, ne želi se služiti kompjuterom i radije se služi štampanim dokumentima.²⁵ Pretresno vijeće se pri donošenju tog zaključka rukovodilo principom koji je prvi put izražen u predmetu *Tužilac protiv Brđanina* i prema kojem "*raison d'être* pravila o objelodanjivanju jeste da se optuženom omogući da na djelotvoran način iskoristi taj materijal".²⁶ Premda u predmetu *Kvočka* nije bilo spornih pitanja u vezi s transkriptima, Žalbeno vijeće je donijelo sličnu odluku, odlučivši da optuženi u tom predmetu, g. Žigić, ima vanredno pravo na prijevod određenih dokumenata relevantnih za njegovu žalbu na B/H/S jer je optuženi koji se sam zastupa.²⁷

(ii) *Objelodanjivanje transkripata svjedoka čiji je identitet predmet naloga za odgađanje objelodanjivanja optuženom*

²³ Odluka u predmetu *Popović*, str. 5; potvrđeno u *Tužilac protiv Popovića i drugih*, Odluka po zajedničkom zahtjevu odbrane za odobrenje da uloži žalbu na odluku Pretresnog vijeća po zajedničkom zahtjevu odbrane da Pretresno vijeće izda nalog sekretaru da odbrani dostavi transkripte na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku iz dva ranija postupka pred Međunarodnim sudom, 23. mart 2006., str. 3.

²⁴ Odluka u predmetu *Popović*, str. 6.

²⁵ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-PT, Odluka po zahtevu broj 289 u vezi s formom obelodanjivanja dokaznih predmeta, 7. jun 2007. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Šešelj*), par. 33-36.

²⁶ Odluka u predmetu *Šešelj*, par. 35; uporedi *Tužilac protiv Brđanina*, predmet br. IT-99-36-T, Odluka po "Zahtjevu za pravni lijek zbog tužiočevog kršenja pravila 68 i izricanje sankcija na osnovu pravila 68bis, te po zahtjevu za odgodu postupka dok se ne riješe pitanja koja utiču na pravdu i pravičnost postupka", 30. oktobar 2002., par. 26.

²⁷ *Tužilac protiv Kvočke i drugih*, predmet br. IT-98-30/1-A, Odluka po podnesku Zorana Žigića kojim traži prijevod dokumenata koji se odnose na njegov žalbeni postupak, 3. oktobar 2002.

19. Na osnovu pravila 69(A), tužilac u izuzetnim okolnostima može od sudije ili pretresnog vijeća zatražiti da nalože da se ne objelodanjuje identitet žrtve ili svjedoka koji može biti u opasnosti ili izložen riziku. Prema pravilu 75(F)(i) zaštitne mjere određene za svjedoka u nekom postupku pred Međunarodnim sudom ostaju na snazi, *mutatis mutandis*, u svakom drugom postupku pred Međunarodnim sudom (dalje u tekstu: drugi postupak) dok god ne budu ukinute ili izmijenjene, ali prema pravilu 75(F)(ii) nisu prepreka tužiocu da u drugom postupku ispuni sve obaveze objelodanjivanja u skladu s Pravilnikom, uz uslov da odbranu u drugom postupku upozna s karakterom tih zaštitnih mjera. U slučajevima kada je naložena ili produžena odgoda objelodanjivanja u vezi sa svjedokom čije je svjedočenje dio popratnog materijala uz optužnicu ili izmijenjenu optužnicu, odredbe pravila 66(A)(i), 69(A) i 75(F) mogu se ispuniti tako što će tužilaštvo optuženom objelodaniti relevantne dijelove iskaza svjedoka s redigovanim podacima na osnovu kojih se može utvrditi njegov identitet.

(iii) Objelodanjivanje popratnog materijala uz optužnice koje su prije bile važeće, podneske i usmene argumente

20. Prema pravilu 47, koje se navodi gore u tekstu, "popratni materijal" je materijal koji se dostavlja sudiji koji potvrđuje optužnicu, koji dokazuje optužbe iz optužnice i pomaže sudiji koji potvrđuje optužnicu da odredi postoje li *prima facie* osnove za pokretanje postupka. Pretresno vijeće u predmetu *Kordić i Čerkez* je ocijenilo da "'popratni materijal' označava materijal na kojem se temelje optužbe i ne uključuje druge materijale koji su eventualno podastri sucu koji je potvrdio optužnicu, kao što su podnesci ili prikazi činjenica".²⁸

21. U predmetu *Tužilac protiv Ojdanića i Šainovića*, Pretresno vijeće je potvrdilo ovo ograničenje pojma i odlučilo da se ne objelodane usmene izjave tužioca pred sudijom koji potvrđuje optužnicu jer "optužba [...] nema obavezu da obelodani drugi materijal osim onoga 'na kome su zasnovane optužbe'".²⁹ Međutim, to Vijeće je odlučilo da su pitanja u vezi s potvrdom optužnice u nadležnosti sudije koji potvrđuje optužnicu, koji je u to vrijeme još

²⁸ *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2, Nalog po zahtjevu da se tužitelj primora da poštuje pravila 66(a) i 68, 26. februar 1999., str. 3.

²⁹ *Tužilac protiv Ojdanića i Šainovića*, predmet br. IT-99-37-PT, Odluka po zahtevu odbrane da se naloži puno poštovanje pravila 66 (A) (i) i da se otpečate *ex parte* materijali, 18. oktobar 2002.; potvrđeno u *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-99-37-I, Odluka po molbi Dragoljuba Ojdanića za obelodanjivanje *ex parte* podnesaka, 8. novembar 2002. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*), par. 16.

uvijek radio na Međunarodnom sudu. Taj sudija, kojem se optuženi obratio s tim pitanjem, složio se s odlukom Pretresnog vijeća da pravilo 66(A)(i) ne daje optuženom pravo na objelodanjivanje podnesaka tužioca pred sudijom koji potvrđuje optužnicu.³⁰ Sudija koji potvrđuje optužnicu je, u toj odluci, ipak naložio da se obojici optuženih objelodane određeni *ex parte* pismeni podnesci koje je tužilaštvo dostavilo prilikom potvrđivanja optužnice a koji su sudiji koji potvrđuje optužnicu trebali poslužiti kao smjernice ili indeks, kao i zapisnik jedne rasprave o potvrdi optužnice koja je održana bez prisustva javnosti i koji je prethodno bio pod pečatom, premda je zaključio da taj materijal ne predstavlja popratni materijal u smislu pravila 66(A)(i).³¹

B. Pravni standard za ponovno razmatranje

22. Žalbeno vijeće je na sljedeći način konačno definisalo pravni standard za ponovno razmatranje neke odluke: "veća imaju inherentno diskreciono ovlaštenje da preispituju ranije donete interlokutorne odluke u izuzetnim slučajevima, 'ako se pokaže očigledna greška u rezonovanju ili ako je to potrebno kako bi se sprečila nepravda'".³²

IV. Diskusija

A. Objelodanjivanje materijala koje optuženi traži u Zahtjevu

23. U skladu sa svojom Odlukom od 25. septembra, Pretresno vijeće smatra da tužilaštvo u okviru ispunjavanja svoje obaveze prema pravilu 66(A)(i) mora optuženom objelodaniti sve iskaze svjedoka koji su dio popratnog materijala uz Zahtjev za izmjenu optužnice na B/H/S-u i transkribovane, a ne u audio-formatu.

24. Pretresno vijeće prihvata tvrdnju tužilaštva da su tri izjave svjedoka za koje optuženi tvrdi da mu još nisu objelodanjene zapravo već objelodanjene optuženom.

³⁰ Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*, par. 16.

³¹ Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*, par. 16.

³² *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR108bis.3, povjerljiva Odluka po zahtevu Srbije i Crne Gore za preispitivanje odluke Pretresnog veća od 6. decembra 2005., par. 25, fusnota 40 (u kojoj se citira *Kajelijeli protiv tužioca*, predmet br. ICTR-98-44A-A, Presuda, 23. maj 2005., par. 203-204); vidi i *Ndindabahizi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-01-71-A, *Decision on Defence "Requête de l'Appelant en Reconsidération de la Décision du 4 avril 2006 en Raison d'une Erreur Matérielle"*

25. Isto tako, Pretresno vijeće se uvjerilo da je pet stranica iskaza svjedoka koji je predmet odgođenog objelodanjivanja i koje su dio popratnog materijala uz Zahtjev za izmjenu optužnice, a čije se objelodanjivanje optuženom traži, već objelodanjeno, kao što to tužilaštvo tvrdi. Po isteku roka za odgođeno objelodanjivanje – tj. 30 dana prije početka suđenja – tužilaštvo mora optuženom objelodaniti neredigovane izjave tog svjedoka i svih drugih svjedoka koji spadaju u tu kategoriju.

26. Pretresno vijeće, u skladu s pravnim odredbama iznijetim gore u tekstu, zaključuje da popratni materijal uz ranije i nevažeće optužnice koji nije bio osnova za potvrdu bilo koje optužbe koja je ostala u izmijenjenoj optužnici, kao i *ex parte* izjašnjavanja tužilaštva pred sudijom koji potvrđuje optužnicu, uključujući pravne podneske i usmene argumente, nisu popratni materijal u smislu pravila 66(A)(i) i ne moraju biti objelodanjeni. Nije tačna tvrdnja optuženog da je "u predmetu *Odžanić*, sudija koji potvrđuje optužnicu naložio da se objelodani sav takav materijal".³³ Kao što je rečeno gore u tekstu, u odluci koju optuženi navodi kako bi potkrijepio tu tvrdnju, sudija koji potvrđuje optužnicu je naložio objelodanjivanje *ex parte* materijala u vezi s raspravom o preispitivanju izmijenjene optužnice u tom predmetu, premda se složio s Pretresnim vijećem da taj materijal nije popratni materijal u smislu pravila 66(A)(i).³⁴ Ta odluka nije mjerodavni presedan koji potkrepljuje tvrdnju optuženog. Međutim, optuženi prema pravilu 66(B) ima pravo da od tužilaštva zatraži da mu dopusti pregled dokumenata koje tužilaštvo ima u svom posjedu ili pod svojim nadzorom, a bitni su za pripremu njegove odbrane.

B. Zahtjev tužilaštva za ponovno razmatranje i razjašnjenje

(i) Zahtjev tužilaštva za ponovno razmatranje Odluke od 25. septembra

27. Pretresno vijeće smatra da argumenti koje je tužilaštvo iznijelo u svom Odgovoru i zahtjevu ne pokazuju da Odluka od 25. septembra sadrži "očiglednu grešku u rezonovanju" ili dovodi do "nepravde", što je potrebno da bi se zadovoljio standard Žalbenog vijeća za ponovno razmatranje.

/Odluka po Zahtjevu odbrane žalioaca za ponovno razmatranje odluke od 4. aprila 2006. zbog materijalne greške/, 14. jun 2006., par. 2.

³³ Zahtjev, par. 22.

³⁴ Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*, par. 26.

28. Kada je u Odluci od 25. septembra rješavalo u vezi s formatom u kojem treba objelodaniti iskaze svjedoka prema pravilu 66(A), Pretresno vijeće je bilo svjesno da je zauzelo stav koji se razlikuje od stava koji su zauzela neka druga pretresna vijeća, posebno u vezi s pravilom 66(A)(ii). Međutim, ni u jednom od tih predmeta nije bila riječ o objelodanjivanju prema pravilu 66(A)(i) optuženom koji se sam zastupa. U jedinom sličnom predmetu u kojem se optuženi sam zastupao zauzet je stav sličan onome koji je zauzelo Pretresno vijeće. Uzimajući u obzir okolnosti u ovom predmetu i činjenicu da bi bilo nerealno očekivati od optuženog da preslušava sate i sate audio-snimaka osnovnog popratnog materijala u stvarnom vremenu, ovo Pretresno vijeće je na ispravan način iskoristilo svoje diskreciono pravo u vezi s pitanjima vođenja pretpretresnog postupka kada je optuženom omogućilo da se na djelotvoran način služi materijalom na kojem su zasnovane optužbe protiv njega.

29. Pretresno vijeće zna da pitanje jezika i prijevoda nije konačno riješeno i da se okolnosti mogu promijeniti tokom pretpretresnog i pretresnog postupka. U Odluci od 25. septembra, dakle, nije donesena konačna odluka o jeziku na kojem će biti sav materijal, nego samo odluka o jeziku za potrebe objelodanjivanja prema pravilu 66(A) kako bi se omogućio ekspeditivan nastavak postupka. Pretresno vijeće ističe da se optuženi i dalje sam zastupa, bez obzira na to što ima pravnu pomoć. U svojoj Odluci od 25. septembra Pretresno vijeće je primijetilo da, premda postoje dokazi da optuženi dobro razumije engleski jezik, Vijeće nije bilo spremno zaključiti da bi se on mogao nositi sa pravnim pitanjima na engleskom jeziku.³⁵ Za potrebe ove odluke i s obzirom na neodređenost argumenta tužilaštva s tim u vezi, stav Pretresnog vijeća ostaje nepromijenjen. Nadalje, premda Vijeće prihvata da će se na transkribovanje relevantog materijala na B/H/S-u potrošiti vrijeme i resursi, to nije razlog za ponovno razmatranje te Odluke. Shodno tome, Pretresno vijeće će odbiti zahtjev tužilaštva za ponovno razmatranje te Odluke.

30. Pretresno vijeće konstatuje da je tužilaštvo Odlukom od 25. septembra pravovremeno obaviješteno o karakteru obaveze koju ima, a tek sada traži ponovno razmatranje. Umjesto da preduzme korake da dostavi materijal, kao što mu je bilo naloženo, Tužilaštvo je čekalo gotovo

³⁵ Odluka od 25. septembra, par. 10.

dva mjeseca prije nego što je iznijelo bilo kakav prigovor. To je samo za sebe dovelo do odgode postupka.

(ii) *Zahtjev tužilaštva za razjašnjenje Odluke od 25. septembra*

31. Prema mišljenju Pretresnog vijeća, učinak Odluke od 25. septembra je jasan i nije ga potrebno razjašnjavati. Bez obzira na to, kako bi se izbjegle nedoumice, Pretresno vijeće skreće tužilaštvu pažnju na tekst pravila 66(A), u kojem se kaže sljedeće: "tužilac će odbrani staviti na raspolaganje [relevantni materijal] na jeziku koji optuženi razumije". Pretresno vijeće napominje da podnesak Sekretarijata podržava stav Pretresnog vijeća s tim u vezi. Osim toga, Pretresno vijeće ponavlja stav koji je pretpretresni sudija iznio u svom Nalogu od 28. oktobra i prema kojem bi "rok za odgovor optuženog na Zahtjev za izmjenu trebalo da počne teći od dana na koji on primi sve propratne materijale na b/h/s jeziku".³⁶

32. U vezi sa izjavama na statusnoj konferenciji 28. oktobra 2008. o kojima tužilaštvo govori u svom Odgovoru i zahtjevu, Pretresno vijeće napominje da tužilaštvo nije izričito govorilo o transkriptima kada je, u vezi s popratim materijalom koji tek treba uručiti optuženom, reklo sljedeće: "moguće je da ima nekoliko, odnosno sasvim malo, prijevoda koji nisu dostavljeni i moguće je da ima problema s dijelom audio-snimaka na B/H/S-u za koje moram provjeriti šta je s njima".³⁷ Pretpretresnom sudiji nije na osnovu neodređenog izraza "audio-snimci na B/H/S-u" koji je tužilaštvo upotrijebilo bilo jasno da li postoje audio-snimci na B/H/S-u sa svjedočenjima koje tek treba transkribovati u skladu s Odlukom Pretresnog vijeća od 25. septembra. U stvari, u nedostatku bilo kakvih naznaka o suprotnom, pretpretresni sudija je imao pravo očekivati da je Odluka od 25. septembra izvršena, kao što je to sasvim sigurno imalo i Pretresno vijeće.

V. Dispozitiv

33. Shodno tome, Pretresno vijeće na osnovu pravila 50, 54 i 66 Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda ovim:

- (a) PONOVRNO POTVRĐUJE Odluku od 25. septembra 2008.;

Prijevod

- (b) ODOBRAVA dio Zahtjeva i NALAŽE tužilaštvu da ispuni svoju obavezu prema pravilu 66(A)(i) i optuženom na B/H/S-u objelodani transkripte svih iskaza svjedoka koji su dio popratnog materijala uz Zahtjev za izmjenu optužnice;
- (c) NALAŽE tužilaštvu da, kada dostavi sav materijal u skladu s pravilom 66(A)(i), Pretresnom vijeću dostavi obavještenje o tome;
- (d) ODBIJA Zahtjev u svakom drugom pogledu; i
- (e) ODBIJA zahtjev tužilaštva za ponovno razmatranje ili razjašnjenje.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudija Iain Bonomy,
predsjedavajući sudija

Dana 25. novembra 2008.,
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

³⁶ Nalog od 28. oktobra, par. 1 (naglasak dodat).

³⁷ Statusna konferencija, 28. oktobar 2008., T. 71.